श्रीरस्तु

नेपाल भाषा शब्द रूपावली

(Declension Of Nepal Bhasha Words)

रवि शाक्य, इखाछेँ, यल

श्रीः

नेपाल भाषा शब्द रूपावली

(Declension of Nepal Bhasa Words)

च्वम्ह

वैद्य पन्नाप्रसाद् जोशी

न्हापांयागु संस्करण
१०००

१०७६
अक्षय तृतीया

पिकाम्ह
वैद्य रत्न प्रसाद जोशी
वटु गुचात्वाऽ
कान्तिपुर नेपाल ।

मुद्रक
नरेन्द्र यंत्रालय
काठमाण्डू,
नेपाल ।

मूल्य. । ४८ पीच्यागऽ,

श्रीः

समर्पण

थ्व चिचाधनगु नेपाल भाषा शब्द रूपावली, परमपूज्यह्म माम बुबाया पादपद्मस समर्पण याना जुल वय्‌क पिनिगु शिक्षां याना थुलि पिकाय् फुगु खव इत्यलम्,

पन्नाप्रसाद

श्रीः

निवेदन

भीगु थ्व नेपाल भाषाया शब्द व विभक्ति ज्ञान माक मदया अनेक थासय् खँल्हाय् बलय् व च्वय् बलय्, अशुद्ध खना च्वन, उकिं याना शब्दया नियम व विभक्ति तया, नेपाल भाषा शब्द रूपावली नामं थ्व चिचाधंगु सफू छगू पिकया जुल। थुकी भाषा प्रेमी सज्जनपिसं थुगु सफूयात स्वीकार याना ग्रहण यानादी धयागु आपालं आशा दु। द्धनगु छुं दतसा कृपा तया आलोचना याना दीसा, अलय्, साहुति याना द्धन थास भिंका विये।

अन्य भाषाभाषीतय्‌त नं भाषा ज्ञान यायेत उपयोगी जुयी धैगु उद्देश्यं नियम व विभक्ति अंग्रेजी भाषाय् अनुवाद नं याना तयागु दु। इत्यलम्,

निवेदक

लेखक

श्रीः

श्री मद्गुरवे नमः

सामान्य नियम

(१) थ्व नेपाल भाषाया शब्द निगू प्रकार दु। छुधाऽसा विभक्तिस विकृति मजुयीगु, व विकृति जुयीगु। विभक्तिस विकृति मजुयीगु शब्दः-गुरु बुवा, आजा, अबु, कका, आवा, दाजु, तता, किजा सा, वि, खुँ, छुँ, धुँ इत्यादि। विभक्तिस विकृतिजुयीगु शब्द, माकल, फुकिज, मनुष, मेस, फेस, कोख, स्वान, माम, चिलाख, ह्मच, म्ह्याच, भ्वज, फस इत्यादि।

(२) शब्दया अन्त्यस ख्वनगु 'न,' वा 'म,' जुलसा विभक्तिस उगु 'न,' वा 'म,' या थासय (ं) अनुस्वार जुयी गथ धाऽसा स्वान या स्वाँ, मामया मां इत्यादि।

(३) विभक्तिस शब्दया लिउने च्वनगु आख

छोपजुया न्ह्यवने च्वनगु आखऽया उच्चारण दीर्घ जुयी, गथ्ये धाऽसाः माकऌया माकऽ वा माकअ, फुक्किजया फुकी वा फुक्किइ, मनुषया मनू वा मनुउ,मेसया मे वा मेए, फैसया फै वा फैऐ, कोखया को वा कोओ इत्यादिः।

(४) अ वा आ अन्त्य दुगु शब्दया लिउने च्वनगु ख. च. ज. स. विभक्तिस उगु ख. च. ज. स. या थासय [य्] जुयी गथ्ये धाऽसा चिलाखया चिलाय, ह्मचया ह्मय्, म्ह्याचया म्ह्याय्, भ्वजया भ्वय्, फसया फय्, इत्यादि ।

(५) अकार या अन्त्यस च्वनगु ति,थि, नि, रि, लि विभक्तिस उगु ति, थि, नि, रि, लि, या थासय् [उ] जुयी गथ्ये धाऽसा पतिया पउ, गथिया गउ, थंतिया थंउ, घरिया घउ, धलिया धउ, इत्यादि ।

सामान्य विभक्ति

(१) मान्यवाचक शब्द, थव थिति वाचक शब्द व 'जु' अन्त्य दुगु शब्दया प्रथमा कर्तृकारकया बहु-

वचनस (पिं) प्रत्यय जुयी । सकर्मक क्रियाया कर्ताया एक वचनस (़)अनुस्वार वा (नं) व बहु-वचनस (पिसं) प्रत्यय जुयी । मेव थासय् दयी मखु । गथ्ये धाऽसा उद्योगी पुरुषं विद्या न्यंका छवूयी । कार्यं बुवाया अर्ति कार्यी । पंडितं नीति शास्त्र च्वयी ।

(२) द्वितीया कर्मकारकया एक वचनस, (यात) व बहुबचनस (पिन्त) प्रत्यय जुयी ।

(३) तृतीया कर्तृकरणकारकया एक वचनस(़) अनुस्वार वा (नं) व बहुवचनस (पिसं) प्रत्यय जुयी ।

(४) चतुर्थी संप्रदान कारकया विभक्ति द्वितीया कर्मकारकया विभक्तिथें हे जुयी ।

(५) पञ्चमी अपादान कारकया विभक्ति तृतीया कर्तृकरण कारकया विभक्ति थें हे जुयी ।

(६) षष्ठी* विभक्तिया एक वचनस (या) वा (यागु) व बहुवचनस (पिनि) वा (पिनिगु) प्रत्यय जुयी ।

---

* गुगुँ शब्दया एक वचनय् "स्या" वा 'पिनिस्यागु' प्रत्यय जुयी ।

(७) सप्तमी अधिकरण कारकया एकवचनस (याके) व बहुवचनस (पिके) प्रत्यय जुयी।

(८) सम्बोधनया बहुवचनस (पिं) प्रत्यय जुयी।

(९) जातिवाचक, समाजवाचक, गण वा समूह वाचक शब्दया प्रथमायो बहुवचनस (त) प्रत्यय जुयी। सकर्मक क्रियाया कर्ताया एक वचनस(०) अनुस्वार वा (नं) व बहुवचनस (तय्सं) प्रत्यय जुयी।

(१०) द्वितीयाया एक वचनस (यात) व बहुवचनस (तय्त) प्रत्यय जुथी।

(११) तृतीयाया एक वचनस (०) वा (नं) व बहुवचनस (तय्सं) प्रत्यय जुयी।

(१२) चतुर्थीया द्वितीया थें व पञ्चमीया तृतीया थें विभक्ति जुयी।

(१३) षष्ठी* या एक वचनस (या) वा [यागु]

---

* गुगुँ शब्दया एक वचनस 'स्या' वा 'स्यागु' बहुवचनस 'तय्स्या' वा 'तय्यागु' प्रत्यय जुयी।

बहुबचनस (तय्)वा (तय्गु) प्रत्यय जुयी।

(१४) सप्तमीया एक वचनस (याके) .व बहु-वचनस (तय्के) प्रत्यय जुयी।

(१५) निर्जीव (अप्राणी) वाचक शब्दया सप्तमी या एक वचनस (य्) वा (स.) वा (इ) प्रत्यय जुयी प्राय निर्जीव वाचक शब्दयो बहुवचन द्यी मखु।

(१६) सम्बोधनया बहुवचनस[त]प्रत्यय जुयी।

(१७) छ. जि. छि. थ्व. व. थव. भीस. थुलि. शब्दया द्वि. च. ष. स. विभक्तिया एक वचनस यात, यात, यागु, याके या 'या' लोप जुया (त)/(त) (गु) (के) जक ल्यनी गथ्ये धाऽसा, जित, जित, जिगु जिके जुयी, इत्यादि।

(१८) छ. जि. थ्व.व.थुलि. शब्दया द्वि.तृ.च. पं. ष. स. विभक्तिया बहुवचनस पिन्त, पिसं, पिन्त, पिसं,पिगु, पिंके या 'पि' या थासय् (मि) जुयी, गथ्ये धाऽसा जिमित, जिमिसं, जिमिगु, जिमिके जुयी, इत्यादि।

(१६) 'छि' शब्दया बहुवचनय् सकल विभक्तिस छिया नापं 'कि'दयी, गथ्ये धाऽसा छिकिपिं, छिकि· पिसं इत्यादि।

(२०) 'थव' 'मीस' शब्दया बहुवचनस, पिं, पिन्त, पिसं, पिंगु, पिंके हे जुयी।

(२१) 'सकल' शब्दया द्वितीया च. ष. स .एक वचनया; यात, यात, यागु, याके या'या'या थासय् [सि]जुयी; तृतीया,पंचमोया एकवचनस,'नं' या न्ह्य-वने [सि] वयी, गथ्ये धाऽसा सकसित, सकसिनं, सकसिगु, सकसिके जुयी।

(२२) सर्वनाम शब्दया संबोधन दयी मखु।

(२३) संख्यावाचक शब्दया विभक्ति विशेष याना विषय कया जक जुयी गथ्ये धाऽसा, छको, निगऽ, स्वथु, प्यखा, न्याम्ह, खुता, न्हय्साऽ, च्यापा, गुम्ह, भिथाय्, भिछकले, भिंनिप्वासऽ, भिंस्वयऽ, भिंपिधानी, भिंन्यांकु इत्यादि।

General Rules :

1. There are two classes in which the words can be divided in Nepal Bhasa. They are.

   (a) Those words which do not change in case endings, e. g. गुरु, बुबा, आज़ा, अबु, कका, आवा, दाजु, तता, सा, वि, खुं, छुँ, धुं etc.

   (b) Those words which change in case endings e. g. माकल, फुकिज़, मनुष, मेस, फैस, कोख, स्वान, माम, ह्मच, म्ह्याच, चिलाख, भ्वज, फस etc.

2. 'न' or 'म' at the end of any word should be substituted by (ं) a nasal aspirant in case endings e. g. स्वाँ for स्वान, मां for माम etc.

3. In case endings the letter at the end of the word will be dropped and the penultimate will have a longer sound in prononciation. e. g. माकऽor माकअ for माकल; फुकी or फुकिइ fcr फुकिज, मनू or मनुउ for मनुष, मे or मेए for मेस, फै or फैऐ for फैस, को or कोओ for कोख etc.

4. If any words end with 'ख', 'च', 'ज' 'स' which are preceded by letter ending with 'अ' or 'आ' these 'ख', 'च', 'ज', 'स' will be dropped and replaced by 'य्' e. g. चिलाय् for चिलाख, म्हय् for म्हच, म्ह्याय् for म्ह्याच, भ्वय् for भ्वज, फय् for फस etc.

5. If any words end with 'ति', 'थि', 'नि', 'रि', 'लि' which are preceded by letter ending with 'अ' those 'ति', 'थि', 'नि', 'रि', 'लि' will be dropped and replaced by 'उ' e. g. पउ for पति, गउ for गथि, घउ for घरि, थउँ for थनि, भउ for भलि etc.

Case Ending

1. In the 1st case ending, nominative case, plural number, words denoting honour and relation as well as words ending with 'जु' will be suffixed with 'पिं'. Subjects to the transtive verbs will be suffixed with (ं), a nasal aspirant or 'नं' in singular number and

'पिसं' in plural, e. g. उद्योगी पुरुषं विद्या न्यंका छवृत ! कार्यं बुबाया अर्ति कायी । पण्डितं नीतिशास्त्र च्वयी।

2. In the second case ending, accusative case the word are ssuffixed by 'यात' in singular number and पिन्त' in plural.

3. In the third case ending, instrumental case the words will be suffixed by (ं) a nasal aspirant or 'नं' in the singular number and 'पिसं' in plural.

4. In the fourth case ending, dative case, the words will have their forms similar to those of second case ending, accusative case.

5. In the fifth case ending, ablative case, the words will have their forms similar to those of third case ending, instrumental case.

6. In the sixth case ending, genitive case, the words will be suffixed by 'या' or 'यागु' in singular number and 'पिनि' or 'पिनिगु' in

plural. *

7. In the seventh case ending, locative case, the words are suffixed with 'याके' in singular number and 'पिंके' in plural.

8. In the vocative case 'पिं' is suffixed in plural number.

9. Words denoting community, society, batch or group are suffixed by 'त' in the first case ending.

10 In the second case ending the suffixes will be 'यात' and 'तय्त' in the singular and plural numbers respectively.

11. In the third case ending the suffixes will be (ं) a nasal aspirant or 'नँ' and 'तयसँ' in the singular and plural numbers respectively.

12 The forms in the fourth and fifth case endings will be similar to those in the second and the third ones.

---

* In some words, however, 'स्या' or 'स्यागु' and 'पिनिस्या' or 'पिनिस्यागु' are suffixed in singular and plural numbers respectively.

13 In the sixth case ending the words will be suffixed by 'या' or 'यागु' in singular number and 'तय्' or 'तय्गु' in plural.

14. In the seventh case ending the suffixes will be 'याके' and 'तय्के' in singular and plural numbers respectively.

15. In the vocative case plural number, 'त' will be suffixed.

16. In most cases, the neuter gender will have no plural number. In the seventh case ending, the suffix is य्, स, or इ,

17. In the second, fourth, sixth and seventh case endings, singular number of छ, ज़ि, छि, थ्व, व, थव, भीस, the या s of the suffixes यात, यात, यागु, याके are dropped and त, तं, गु, के alone remain. e. g, जित, जितं, जिगु, जिके।

18. In the second, third, fourth, fifth, sixth and seventh case endings, plural number of छ, जि

---

* In some words, however, 'स्या' or 'स्यागु' and 'तय्स्या' or 'तय्स्यागु' are suffixed in singular and plural numbers respectively.

थ्व, व the पि s of the suffixes पिन्त, पिसं, पिन्त, पिसं, पिंगु, पिके, are replaced by मि, e. g. जिमित, ज़िमिसं, ज़िमिगु; जिमिके ।

19. In all case endings, plural numbers of छि, कि is added to छि e. g. छिकिपिं, छिकिपिसं and so on.

20. In the plural of थव and भीस the suffixes are पिं, पिंत, पिसं, पिंगु, पिंके ।

21. In the singular number of सकल the या s of the suffixes यात, यात, यागु, याके in the second, fourth, sixth and seventh case endings are replaced by सि, and in the third and fifth, सि should come before नं e. g. सकसित, सकसिनं, सकसिगु, सकसिके ।

22. There will be no vocative case for pronouns,

23. The case endings of the numerical adjectives, in general, with agrce will the words they qualify. e. g. छको, निगऽ, स्वथु, प्यखा, न्याल्ह, खुला, न्हयूसाऽ, च्यापा, गुम्हू, भिंथायू; भिंछकले, भिंनिप्वासऽ, भिंस्वयऽ, भिंपिधानि, भिंन्याकु etc.

श्री

नमो वागीश्वराय

मान्य वाचक शब्द — उ अन्त्य दुगु शब्द

गुरु शब्द — जुजु शब्द

ए.	ब	वि.	ए.	ब.
गुरु / गुरुं	गुरुपिं / गुरुपिसं	प्र.	जुजु / जुजुं	जुजुपिं / जुजुपिसं
गुरुयात	गुरुपित	द्वि.	जुजुयात	जुजुपिन्त
गुरुं	गुरुपिसं	तृ.	जुजुं	जुजुपिसं
गुरुयात	गुरुपित	च.	जुजुयात	जुजुपिन्त
गुरुं	गुरुपिसं	पं.	जुजुं	जुजुपिसं
गुरुया / गुरुयागु	गुरुपिनि / गुरुपिनिगु	ष.	जुजुया / जुजुयागु	जुजुपिनि / जुजुपिनिगु
गुरुयाके	गुरुपिंके	स.	जुजुयाके	जुजुपिंके
हे गुरु	हे गुरुपिं	सं	हे जुजु	हे जुजुपिं

थथे हे बुबा, कका, दाजु, किजा, ब्वा, इत्यादि

थथे हे भाजु, मयजु इत्यादि

थवथिति वाचक

किजा शब्द			माम शब्द	
ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
किजा किजां	किजापि किजापिसं	प्र.	मां मामं	मांपि मांपिसं
किजायात	किजापिन्त	द्वि.	मांयात	मांपिन्त
किजां	किजापिसं	तृ.	मामं	मांपिसं
किजायात	किजापिन्त	च.	मांयात	मांपिन्त
किजां	किजापिसं	पं.	मामं	मांपिसं
किजाया किजायागु	किजापिनि किजापिनिगु	ष	मांया मांयागु	नांपिनि मांपिनिगु
किजायाके	किजापिके	स.	मांयाके	मांपिके
हे किजा	हे किजापि	सं.	हे मां	हे मांपि

थथ्येहे तता, दाजु, कायचा, थथ्येहे गुरु माम, ससमाम, त्वाय्-म्हायचा बाबुचा मैंचा इत्यादि माम तहिमाम इत्यादि

काय् शब्द			केहें शब्द	
ए.	ब	वि.	ए.	ब
काय् कायं	काय्पि काय्पिसं	प्र	केहें केहेंनं	केहेंपि केहेंपिसं
काय्यात	काय्पिन्त	द्वि.	केहेंयात	केहेंपिन्त
कायं	काय्पिसं	तृ.	केहेंनं	केहेंपिसं
काय्यात	काय्पिन्त	च.	केहेंयात	केहेंपिन्त
कायं	काय्पिसं	प.	केहेंनं	केहेंपिसं
काय्या काय्यागु	काय्पिनि काय्पिनिगु	ष.	केहेंया केहेंयागु	वेहेंपिनि केहेंपिनिगु
काय्याके	काय्पिनिके	स.	केहेंयाके	केहेंपिनिके
हे काय्	हे काय्पि	सं.	हे केहें	हे केहेंपि

थथ्येहे त्वाय् काय् त्वाय् थथ्ये हे मैं इत्यादि

म्ह्याच शब्द			भलि शब्द	
ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
म्ह्याय्	म्ह्याय्पिं	प्र	भउ	भउपिं
म्ह्याचं	म्ह्याय्पिसं		भलि	भउपिसं
म्ह्याय्यात	म्ह्याय्पिन्त	द्वि.	भउयात	भउपिन्त
म्ह्याचं	म्ह्याय्पिसं	तृ	भलि	भउपिसं
म्ह्याय्यात	म्ह्याय्पिन्त	च.	भउयात	भउपिन्त
म्ह्याय्चं	म्ह्याय्पिसं	पं.	भलि	भउपिसं
म्ह्याय्या	म्ह्याय्पिनि	ष.	भउया	भउपिनि
म्ह्याय्यागु	म्ह्याय्पिनिगु		भउयागु	भउपिनिगु
म्ह्याय्याके	म्ह्याय्पिंके	स.	भउयाके	भउपिंके
हे म्ह्याय्	हे म्ह्याय्पिं	सं.	हे भउ	हे भउपिं

जाति व गण वाचक

ज्यापु शब्द			स्यस्यल शब्द	
ए.	ब	बि.	ए.	ब
ज्यापु	ज्यापुत	प्र	स्यस्यऽ	स्यस्यऽत
ज्यापुं	ज्यापुतय्सं		स्यस्यलं	स्यस्यऽतय्सं
ज्यापुयात	ज्यापुतय्त	द्वि.	स्यस्यऽयात	स्यस्यऽतय्त
ज्यापुं	ज्यापुतय्सं	तृ.	स्यस्यलं	स्यस्यऽतय्सं
ज्यापुयात	ज्यापुतय्त	च	स्यस्यऽयात	स्यस्यऽतय्त
ज्यापुं	ज्यापुतय्सं	पं.	स्यस्यलं	स्यस्यऽतय्सं
ज्यापुया	ज्यापुतय्	ष.	स्यस्यऽया	स्यस्यऽतय्
ज्यापुयागु	ज्यापुतय्गु		स्यस्यऽयागु	स्यस्यऽतय्गु
ज्यापुयाके	ज्यापुतय्के	स.	स्यस्यऽयाके	स्यस्यऽतय्के
हे ज्यापु	हे ज्यापुत	सं.	स्यस्यऽ	हे स्यस्यऽत

थथे हे साकल भंगल इत्यादि

कजिल शब्द / **सा शब्द**

ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
कजी	कजीत	प्र.	सा	सात
कजिलं	कजीतय्सं		सां	सातय्सं
कजीयात	कजीतय्त	द्वि.	सायात	सातय्त
कजिलं	कजीतय्सं	तृ.	सां	सातय्सं
कजीयात	कजीतय्त	च.	सायात	सातय्त
कजिलं	कजीतय्सं	पं.	सां	सातय्सं
कज़ीया	कजीतय्	ष	साया	सातय्
कजीयागु	कज़ीतयगु		सायागु	सातय्गु
कजीथाके	कजीतय्के	स.	सायाके	सातय्के
हे कजी	हे कजीत	सं.	हे सा	हे सात

थथ्ये हे जल, फुकिज, इत्यादि

थथ्येहे किसि, खिचा, छुं, खुं इत्यादि

मनुष शब्द / **मेस शब्द**

ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
मनू	मनूत	प्र.	मे	मेत
मनुषं	मनूतय्सं		मेसं	मेतय्सं
मनूयात	मनूतय्त	द्वि.	मेयात	मेतय्त
मनुषं	मनुतय्सं	तृ.	मेसं	मेतय्सं
मनूयात	मनूतय्त	च.	मेयात	मेतय्त
मनुषं	मनूतय्सं	पं.	मेसं	मेतय्सं
मनूया	मनूतय्	ष	मेया	मेतय्
मनूयागु	मनूतय्गु		मेयागु	मेतयगु
मनूयाके	मनूतयके	स.	मेयाके	मेतयके
हे मनू	हे मनूत	सं	हे मे	हे मेत

फैस शब्द			कोख शब्द	
ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
फै	फैत	प्र.	को	कोत
फैसं	फैतय्सं		कोखं	कोतय्सं
फैयात	फैतय्त	द्वि.	कोयात	कोतय्त
फैसं	फैतय्सं	तृ.	कोखं	कोतय्सं
फैयात	फैतय्त	च.	कोयात	कोतय्त
फैसं	फैतय्सं	पं.	कोखं	कोतय्सं
फैया	फैतय्	ष.	कोया	कोतय्
फैयागु	फैतय्गु		कोयागु	कोतय्गु
फैयाके	फैतय्के	स.	कोयाके	कोतय्के
हे फै	हे फैत	सं.	हे को	हे कोत

मिजन शब्द			भति शब्द	
ए.	ब.	बि.	ए	ब.
मिजं	मिजंत	प्र.	भउ	भउत
मिजनं	मिजंतय्सं		भति	भउतय्सं
मिजंयात	मिजंतय्त	द्वि.	भउयात	भउतय्त
मिजनं	मिजंतय्सं	तृ.	भति	भउतय्सं
मिजंयात	मिजंतय्त	च.	भउयात	भउतय्त
मिजनं	मिजंतय्सं	पं.	भति	भउतय्सं
मिजंया	मिजंतय्	ष.	भउया	भउतय्
मिजंयागु	मिजंतयगु		भउयागु	भउतय्गु
मिजंयाके	मिजंतय्के	स.	भउयाके	भउतय्के
हे मिजं	हे मिजंत	सं.	हे भउ	हे भउत

थथ्ये हे कजन. हाजन, भुजन त्वाजन इत्यादि

थथ्ये हे कलि नलि आदि

म्हय शब्द — च्वलस शब्द

ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
म्हय्	म्हयत	प्र.	च्वलय्	च्वलयत
म्हचं	म्हयतयसं		च्वलसं	च्वलयतयसं
म्हययात	म्हयतयत	द्वि	च्वलययात	च्वलयतयत
म्हचं	म्हयतयसं	तृ.	च्वलसं	च्वलयतयसं
म्हययात	म्हयतयत	च.	च्वलययात	च्वलयतयत
म्हचं	म्हयतयसं	पं.	च्वलसं	च्वलयतयसं
म्हयया	म्हयतय्	ष.	च्वलयया	च्वलयतय्
म्हययागु	म्हयतयगु		च्वलययागु	च्वलयतयगु
म्हययाके	म्हयतयके	स,	च्वलययाके	च्वलयतयके
हे म्हय्	हे म्हयत	सं.	हे च्वलय्	हे च्वलयत

थथेहे नाच आदि

नाय् शब्द — नैं शब्द

ए.	ब.	वि.	ए.	ब.
नाय्	नायत	प्र.	नैं	नैंत
नायं	नायतयसं		नैंनं	नैंतयसं
नाय्यात	नायतयत	द्वि.	नैंयात	नैंतयत
नायं	नायतयसं	तृ.	नैंनं	नैंतयसं
नाय्यात	नायतयत	च.	नैंयात	नैंतयत
नायं	नायतयसं	पं.	नैंनं	नैंतयसं
नाय्या	नायतय्	ष.	नैंया	नैंतय्
नाय्यागु	नायतयगु		नैंयागु	नैंतयगु
नाय्याके	नायतयके	सं.	नैंयाके	नैंतयके
हे नाय्	हे नायत	सं.	हे नैं	हे नैंत

थथे [illegible] आदि

अप्राणी वाचक

	कँ शब्द	का शब्द	खि शब्द
वि	ए	ए	ए
प्र	कँ कं	का कां	खि खिं
द्वि	कँयात	कायात	खियात
तृ	कं	कां	खिं
च	कँयात	कायात	खियात
पं	कं	कां	खिं
ष	कँया कँयागु	काया कायागु	खिया खियागु
स	कँय् कँस	काय् कास	खिइ खिस
सं	हे कं	हे का	हे खि

	कुं शब्द	कें शब्द	कत शब्द
वि	ए	ए	ए
प्र	कुँ कुं	कें कें	कऽ कतं
द्वि	कुँयात	कें यात	कऽयात
तृ	कुं	कें	कतं
च	कुँयात	कें यात	कऽयात
पं	कुं	कें	कतं
ष	कुँया कुँयागु	कें या कें यागु	कऽया कऽयागु
स	कुँइ कुँस	कें य् कें स	कतय् कतस
सं	हे कुँ	हे कें	हे कऽ

	धिक शब्द	धुल शब्द	खेंच शब्द
वि	ए	ए	ए
प्र	धी धिकं	धू धुलं	खेँ खेंचं
द्वि	धीयात	धूयात	खेँयात
तृ	धिकं	धुलं	खेंचं
च	धीयात	धूयात	खेंयात
पं	धिकं	धुलं	खेंचं
ष	धीया धीयागु	धूया धूयागु	खेँया खेँयागु
स	धिकय् धिकस	धुलय् धुलस	खेँचय् खेँचस
सं	हे धी	हे धू	हे खेँ

सिक, सिथ, धल, कुलि,

	कैँच शब्द	जोल शब्द	चिलाख शब्द
वि	ए	ए	ए
प्र	कैँ कैंचं	जो जोलं	चिलाय् चिलाखं
द्वि	कैँयात	जोयात	चिलाय्यात
तृ	कैंचं	जोलं	चिलाखं
च	कैँयात	जोयात	चिलाय्यात
पं	कैंचं	जोलं	चिलाखं
ष	कैँया कैँयागु	जोया जोयागु	चिलाय्या चिलाय्यागु
स	कैँचय् कैँचस	जोलय् जोलस	चिलाखय् खिलाखस
सं	हे कैँ	हे जो	हे चिलाय्

कोल,

	कंच शब्द	भ्वज शब्द	फस शब्द
वि	ए	ए	ए
प्र	कंय् कंचं	भ्वय् भ्वजं	फय् फसं
द्वि	कंय्यात	भ्वय्यात	फय्यात
तृ	कंचं	भ्वजं	फसं
च	कंय्यात	भ्वय्यात	फय्यात
पं	कंचं	भ्वजं	फसं
ष	कंय्या कंय्यागु	भ्वय्या भ्वय्यागु	फय्या फय्यागु
स	कंचय् कंचस	भ्वजय् भ्वजस	फसय् फसस
सं	हे कंय्	हे भ्वय	हे फय्

सं च,   कंस,

	स्वान शब्द	गाम शब्द	धलि शब्द
वि	ए	ए	ए
प्र	स्वां स्वानं	गां गामं	धउ धलिं
द्वि	स्वांयात	गांयात	धउयात
तृ	स्वानं	गामं	धलि
च	स्वांयात	गांयात	धउयात
पं	स्वानं	गामं	धलि
ष	स्वांया स्वांयागु	गांया गांयागु	धउया धउयागु
स	स्वानय् स्वानस	गामय् गामस	धलिइ धलिस
सं	हे स्वां	हे गां	हे धउ

सलि, खलि, गथि, घरि, वलि
बलि,

सर्वनाम शब्द

छ शब्द — जि शब्द

ए	ब	वि	ए	ब
छ	छिपिं	प्र	जि	ज़िपिं
छं	छिमिसं		जिं	ज़िमिसं
छन्त	छिमित	द्वि	जित	जिमित
छं	छिमिसं	तृ	जिं	जिमिसं
छन्त	छिमित	च	ज़ित	जिमित
छं	छिमिसं	पं	ज़िं	ज़िमिसं
छंगु	छिमिगु	ष	जिगु	जिमिगु
छंके	छिमिके	स	जिके	जिमिके

व शब्द — छि शब्द

ए	ब	वि	ए	ब
व	अपिं	प्र	छि	छिकिपिं
वं	अमिसं		छिं	छिकिपिसं
वयात	अमित	द्वि	छित	छिकिपिन्त
वं	अमिसं	तृ	छिं, छिसं	छिकिपिसं
वयात	अमित	च	छित	छिकिपिन्त
वं	अमिसं	पं	छिं, छिसं	छिकिपिसं
वयागु	अमिगु	ष	छिगु	छिकिपिनिगु
वयाके	अमिके	स	छिके	छिकिपिंके

छलपोल शब्द　　　　थ्व शब्द

ए	ब	वि	ए	ब
छलपो छलपोल	छलपोपि छलपोपिसं	प्र	थ्व थ्वं	थुपि थुमिसं
छलपोयात	छलपोपिन्त	द्वि	थ्वयात	थुमित
छलपोलं	छलपोपिसं	तृ	थ्वं	थुमिसं
छलपोयात	छलपोपिन्त	च	थ्वयात	थुमित
छलपोलं	छलपोपिसं	पं	थ्वं	थुमिसं
छलपोया छलपोयागु	छलपोपिनि छलपोपिनिगु	ष	थ्वयाग	थुमिगु
छलपोयाके	छलपोपिके	स	थ्वयाके	थुमिके

झीस शब्द　　　　हुं शब्द

ए	ब	वि	ए	ब
झी झीसं	झीसं झीपिसं	प्र	हुं हुंनं	हुंपि हुंपिसं
झीत	झीपिन्त	द्वि	हुंयात	हुंपिन्त
झीसं	झीपिसं	तृ	हुंनं	हुंपिसं
झीत	झीपिन्त	च	हुंयात	हुंपिन्त
झीसं	झीपिसं	पं.	हुंनं	हुंपिसं
झीगु	झीपिनिगु	स	हुंयागु	हुंपिनिगु
झीके	झीपिके	सं	हुंयाके	हुंपिके

सु शब्द आम शब्द

ए	बि	ए	ब
सु सुनां	प्र	आम आमं	आमपिं आमपिसं
सुयात, स्वैत	द्वि	आमयात	आमपिन्त
सुनां	तृ	आमं	आमपिसं
सुयात, स्वैत	च	आमयात	आमपिंत
सुनां	पं	आमं	आमपिसं
सुयागु स्वैगु	ष	आमया आमयागु	आमपिनि आमपिनिगु
सुयाके, स्वैके	स	आमयाके	आमपिंके

थव शब्द कटक शब्द

ए	ब		ए	ब
थऽ थमं	थऽपिं थपिसं	प्र	कटऽ घटकं	कटऽपिं कटऽपिसं
थऽत	थऽपिन्त	द्वि	कटऽयात	कटऽपिन्त
थमं	थऽपिसं	तृ	कटकं	कटऽपिसं
थऽत	थऽपिन्त	च	कटऽयात	कटऽपिन्त
थमं	थऽपिसं	पं	कटकं	कटऽपिसं
थऽगु थऽयागु	थऽपिनि थऽपिनिगु	ष	कट या कटऽयागु	कटऽपिनि कटऽपिनिगु
थऽके थऽयाके	थऽपिंके	स	कटऽयाके	कटऽपिंके

इति,